

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Тілея
Науковий вісник
збірник наукових праць

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 119 (№ 4)

Київ – 2017

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно**Фахове видання**

з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р. (перереєстрація)

Свідectво про державну реєстрацію (перереєстрацію) друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 19946 – 9746 ПР від 31 травня 2013 року

Друкється за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 10 від 27 квітня 2017 р.); Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 17.04.27 від 27 квітня 2017 р.)

Збірник входить до міжнародних баз

Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія); РИНЦ (Росія).

Шеф–редактор:

Андрущенко В. П.,
д–р філос. наук, проф., член – кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М.,
д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Акопян В. Г.,
д–р філос. наук, ст.н.с. (Україна, Київ)
Кивлюк О. П., д–р філос. наук, ст.н.с.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
д–р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Відповідальний секретар:

Халамендик В. Б.,
д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д–р філос. наук, проф.,
член – кор. НАН України, акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д–р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д–р іст. наук, проф., член–кор. НАН України
(Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д–р іст. наук, проф. (Вірменія, Єреван)
Михальченко М. І., д–р філос. наук, проф., член–кор. НАН України
(Україна, Київ)
Панчук М. І., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Рафальський О. О., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Солдатенко В. Ф., д–р іст. наук, проф., член–кор. НАН України
(Україна, Київ)
Степико М. Т., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія:**З історичних наук:**

Войцехівська І. Н., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Журба М. А., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Лазько Г. Г., д–р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д–р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Михайлюк В. П., д–р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)

Стоян Т. А., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Сушко О. О., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Чернега Л. М., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шановал Ю. І., д–р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

Абасов А. С., д–р філос. наук, професор (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д–р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бех В. П., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д–р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г. А., д–р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Жадько В. О., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жижко Т. А., д–р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Купецал С. В., д–р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
Миколайчук А., д–р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
Онiшко О. Ф., д–р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
Свириденко Д. Б., д–р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Терещицький С. О., д–р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Тещав С., д–р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
Яшанов С. М., д–р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Андрушишин Б. І., д–р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Андрюкайтене Р., д–р PhD соціальних наук (менеджмент),
(Литва, Маріямполь)
Бабкіна О. В., д–р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д–р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Войналович В. А., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д–р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Картунов О. В., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Кізіма С. А., д–р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д–р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д–р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д–р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д–р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д–р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Срогошу Т., д–р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2017. – Вип. 119 (4). – 432 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально–політичних наук.

ISSN 2076-1554

Natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni M. P. Drahomanova

VHO Ukrayins'ka Akademiya Nauk

Hileya
naukovyy visnyk
zbirnyk naukovykh prats'

- *Istorychni nauky*
- *Filosofs'ki nauky*
- *Politychni nauky*

Vypusk 119 (№ 4)

Kyyiv – 2017

Zbirnyk zasnovano 2004 roku. Vykhid z druku – shchomislyachno**FAKHOVE VYDANNYA**

z filofs'kykh, politychnykh nauk zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 747 vid 13 lypnya 2015 r., z istorychnykh nauk nakazom MON Ukrainy № 1328 vid 21 hrudnya 2015 r. (nepepeestpaцiя)

Svidotstvo pro derzhavnu reyestratsiyu (pereyestratsiyu) drukovanoho zasobu masovoyi informatsiyi: seriya KV № 19946 – 9746 PR vid 31 travnya 2013 roku

Drukuyet'sya za rishennyam:

Vchenoyi rady Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova (protokol № 10 vid 27 kvitnya 2017 r.); Prezydiyi VHO Ukrainy's'koyi Akademiyi Nauk (protokol № 17.04.27 vid 27 kvitnya 2017 r.)

Zbirnyk vkhodyt' do mizhnarodnykh baz:

Google Scholar; Index Copernicus (Pol'shcha); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Indyia); RYNTs (Rosiya).

Shef – redaktor:

Andrushchenko V. P., d–r filofs. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy, akad. NAPN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Sushko O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Cherneha L. M., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Shapoval Yu. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Holovnyy redaktor:

Vashkevych V. M., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Spivredaktory:

Akopyan V. H., d–r filofs. nauk, st.n.s. (Ukrayina, Kyiv)
Kyvlyuk O. P., d–r filofs. nauk, st.n.s. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Mulyar V. I., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Zhytomyr)

Vidpovidal'nyy sekretar:

Khalamendyk V. B., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Redaktsiyna rada:

Andrushchenko V. P., d–r filofs. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy, akad. NAPN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Vashkevych V. M., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Zelenkov A. I., d–r filofs. nauk, prof. (Bilorus', Minsk)

Kolesnyk V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv)

Myrzakhanyan R., d–r ist. nauk, prof. (Armeniya, Yerevan)

Mykhal'chenko M. I., d–r filofs. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv)

Panchuk M. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Rafal's'kyi O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Savyl'yev V. L., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Soldatenko V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv)

Stepyko M. T., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Redaktsiyna kolehiya:**Z istorychnykh nauk:**

Voytsekhiv's'ka I. N., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Drobot I. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Zhurba M. A., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Laz'ko H. H., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel')

Lysak V. F., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')

Mykhaylyuk V. P., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Starobil's'k)

Stoyan T. A., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Z filofs'kykh nauk:

Abasov A. S., d–r filofs. nauk, profesor (Azerbaydzhan, Baku)

Bazaluk O. O., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Bekh V. P., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Voronkova V. H., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Zaporizhzhya)

Harbar H.A., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)

Herasymova E. M., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Zhad'ko V. O., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Zhyzhko T. A., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Kutsepal S. V., d–r filofs. nauk, prof. (Ukrayina, Poltava)

Mykolaychak A., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Poznan')

Onipko O. F., d–r tekhn. nauk, profesor (Ukrayina, Kyiv)

Svyrydenko D. B., d–r filofs. nauk, dots. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Terepyschyy S. O., d–r filofs. nauk, dots. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Tetslav S., d–r filofs. nauk, prof. (Pol'shcha, Bydoshch)

Yashanov S. M., d–r ped. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Z politychnykh nauk:

Andrusyshyn B. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Andryukaytene R., d–r PhD sotsial'nykh nauk (menedzhment), (Lytva, Marijampol')

Babkina O. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Balabanov K. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')

Varzar I. M., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Voynalovych V. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Ivanov M. S., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)

Kartunov O. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Kizima S. A., d–r polit. nauk, prof. (Bilorus', Minsk)

Kotyhorenko V. O., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Kras' I., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Chens'tokhov)

Lapyna S. V., d–r sots. nauk, prof. (Bilorus', Minsk)

Makarenko L. L., d–r ped. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M.P. Drahomanova)

Ostapenko M. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Rymarenko S. Yu., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Srohoshu T., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Chens'tokhov)

Hileya: naukovy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats' / Hol. red. V. M. Vashkevych. – K. : «Vydavnytstvo «Hileya», 2017. – Vyp. 119 (4). – 432 s.

Kontseptsiya zbirnyka bazuyet'sya na bahatoplanovomu naukovomu vysvitleni problem informatsiynoyi tsyvilizatsiyi, shcho formuyet'sya. Osnovni rubryky okhopyuyut' haluzi istorychnykh, filofs'kykh ta politychnykh nauk. Rozrakhovanyy na fakhivtsiv humanitarnykh ta sotsial'no–politychnykh nauk.

© Redaktsiyna kolehiya, 2017

© Avtory statey, 2017

© Natsional'nyy pedahohichnyy universytet imeni M. P. Drahomanova, 2017

© VHO Ukrainy's'ka akademiya nauk, 2017

УДК 930.85

Братусь І. В.,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
образотворчого мистецтва, Інститут мистецтв
Київського університету ім. Бориса Грінченка (Україна,
Київ), kulturolog@gmail.com

ПОШУКИ ШЛЯХІВ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В ОСВІТІ

*Проаналізовано основні аспекти збереження історичної пам'яті в освіті.
Вказані основні проблеми та перспективи цього питання.*

*Ключові слова: освіта, інтернет, історія України, культура України,
інформаційні сервіси.*

Сьогодні Україна переживає своєрідний «бум» зацікавлення історичним минулим, витоками державності та етнічною самобутністю нашого народу. Це все є рисами відродження національної самоідентифікації. Інформаційні установи активно долучаються до цих процесів – багато з них є носіями унікальної інформації. Ця інформація повинна бути переформатована в зрозумілий і зручний формат, оскільки вкрай важливим є рівень «інформаційного сервісу». «Саме сервіс передбачає максимальну зручність користувача послуг. Інформаційні послуги тепер повинні бути побудовані не на внутрішньому замкнутому алгоритмі, а мовою зрозумілою людині – споживачеві послуг. Інакше він не буде користуватися цими послугами, що в умовах капіталізму негайно призводить до банкрутства і зникнення з інформаційного поля тих, хто недостатньо освоїв сервісні принципи» [1, с. 261].

Проблема адаптації різних джерел стоїть доволі гостро – документи минулого часто не мали чіткої структури каталогізації, а якщо й мали – багатьом сучасним користувачам вона не зрозуміла. З цією проблемою зіткнулася молода дослідниця З. Свєрдлик при вивченні минувшини Києва: «Попри те, що ми навели найбільш типові приклади принципів формування документів у справи в канцелярії думи та управи міста Києва, не можливо наразі чітко визначити найбільш застосований принцип віднесення документів до конкретної справи. Адже, як свідчать архівні справи органів міського управління міста Києва кінця XIX – початку XX ст., є чимало справ, під час формування яких одночасно могли поєднуватися кілька принципів» [3, с. 33].

Подібні проблеми непокоять фахівців і вони намагаються зробити роботу з інформаційними джерелами більш досконалою. Україна зараз активно оновлює технічне та методичне оснащення інформаційних установ та використання цього доробку в освіті. Звісно, що недостатнє фінансування гальмує кардинальний прорив. Але вже не стоїть вибору «робити, чи ні». Якщо сьогодні українці не спроможуться створити якісне цифрове середовище, то завтра наша минувшина опиниться на межі знищення.

Форпостом в багатьох процесах збереження історичної пам'яті стали навчальні заклади. Тут важливо зазначити, що «культурологічна підготовка ... допоможе майбутньому педагогу ефективно адаптуватися до життя та продуктивної праці у соціумі, реалізуючи свої особистісні, громадянські та професійні покликання й обов'язки [2, с. 56]. Педагоги вже використовують в межах електронного навчання відповідний наборок

інформаційних установ. Ця співпраця важлива як з позицій технологічного оновлення та вдосконалення освіти, так і з точки зору прищеплення любові до рідної землі, вихованню шанобливого ставлення до історичної минувшини.

В рамках вищої освіти має відбуватися поступовий перехід від споживання до створення інформаційного продукту. Бакалаври старших курсів і магістри (під керівництвом досвідчених викладачів) здатні створювати прості інформаційні елементи інформаційного простору (рівень Вікіпедії). Ця робота передбачає створення інтерактивного динамічного цифрового середовища, що цілком відповідає вимогам ХХІ століття.

Для учнів і студентів звичайні паперові джерела інформації з кожним роком втрачають актуальність – мобільна інформація споживається за допомогою цифрового простору. Педагоги часто виявляють агресивне ставлення до подібного стану речей. Це зумовлено несприйняттям новітніх реалій (тут можна в рівній мірі казати про неспроможність їх сприйняти та про небажання це робити), острахом перед зміною способу подачі матеріалу. Це зумовлено й тим, що зі зміною способу подачі матеріалу часто змінюється й парадигма мислення – навички керування велосипедом лише віддалено можуть допомогти в опануванні автомобіля. Так само і з інформацією – космічна швидкість її розповсюдження, колосальні її вертикальні та горизонтальні пласти, небажана свобода відкрили нові обрії для освіти. І студіююча молодь часто перетинає нові рубежі швидше своїх вчителів!

Саме молоді визначають прийнятну для себе траєкторію освіти, в тому числі історичної. Історія для молоді вже не просто накопичення фактажу з чіткими ярликами – це живий організм, що живе власним життям. Історична пам'ять позбавилася ідеологічної опіки, вона перетворилася на палаючу свічку, що живиться ресурсом людських сердець. Лише те зберігається в народній уяві, що знаходить живий відклик у свідомості людей.

Молодь сама приймає рішення, сама формує власну думку. Історичний фактаж для більшості – лише технічний бар'єр ЗНО, який необхідно подолати для здобуття вищої освіти по деяким спеціальностям. Завчені цифри і персоналії моментально вивітрюються з голів молоді, оскільки «виконали свою функцію». І педагогам вишів доводиться дивуватися парадоксальній ситуації – абітурієнт здав ЗНО з історії України на 170–180 балів а, ставши студентом, не в змозі пригадати 3–5 українських гетьманів.

Тому актуалізувати історичну інформацію необхідно доступними сучасними засобами. Це призводить до низки негативних наслідків – розмивається академічність, втрачається здебільшого глибина матеріалу, «розшаровується» ідейна складова. Особливо гірко спостерігати, як «в цифрі» оживають грубі підробки та зухвалі агітки минулого. Учнівство не може розрізнити в матеріалах відмерлий «класовий підхід», продовжує «класову боротьбу» вже в ХХІ столітті. Фактично, молодь просто трансліює відмерлі матеріали. Це стосується й радянського осмислення минулого – навіть студенти греко-католики таврують уніатів штампами комуністичної пропаганди, оскільки, готуючись з питання «Берестейська унія», просто скачали з Інтернету

відцифровану інформацію з книжок 50–70-х рр. ХХ століття. Вони не замислюються в сутність написаного, сліпо довіряють «тексту з Інтернету».

Подібні проблеми почасти викликані браком матеріалу сучасних українських дослідників. Деякі пласти нашої історії залишаються слабко дослідженими. Навіть якщо сучасний та ґрунтовний матеріал є, то він часто «втопає» у сотнях тисяч сторінок мотлоху. Модерація релевантності здійснюється без участі відповідних фахівців, швидше вона просто відтворює технічну кількість звернень до тої чи іншої сторінки.

Ми продовжуємо досліджувати ці проблеми [4–6] та втілювати їх результати в реальну роботу [7]. Тільки системна робота може гідно протидіяти деструктивним процесам в сучасному освітянському середовищі.

Сподіваємося, що українцям вдасться зберегти та помножити цифрові доробки. «Україна повинна сьогодні розробити власні ... державні проекти і розробити інтеграцію особистого вкладу кожного українця в розвиток країни. Інакше хвилі забуття і піски часу неблаганно зітруть цілі пласти історичної пам'яті» [1, с. 264].

Список використаних джерел

1. Братусь І. В. Использование семейных документов в общей историко-культурной ретроспекции [Текст] / И. В. Братусь // Историко-культурная спадщина: збереження, доступ, використання (матеріали конференції). – 2015. – С.261–264.
2. Піддячий В. М. «Обґрунтування змісту культурологічної підготовки майбутнього педагога» / В. М. Піддячий // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Науково-методичний журнал. – 2015. – Вип.1–2 (42–43). Серія: Педагогічні науки. – С.52–58.
3. Свєрдлик З. М. Особливості оформлення архівних справ і зберігання документів в органах міського управління Києва кінця ХІХ – початку ХХ ст. (на прикладі Київської міської думи і управи) [Текст] / З. М. Свєрдлик // «Гілея: науковий вісник». – 2016. – Вип.110 (7). – С.32–36.
4. Братусь І. В. Проблеми викладання дисциплін історико-культурологічного циклу в вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс] / І. В. Братусь, Ю. Б. Смольніков // Гілея: науковий вісник. – 2013. – №77. – С.77–79.
5. Братусь І. Інформаційні пошуки доби [Електронний ресурс] / І. Братусь // Сучасні проблеми художньої освіти в Україні. – 2010. – Вип.6. – С.33–38.
6. Братусь І. В. Сучасні технології збереження історичної спадщини України [Текст] / І. В. Братусь, З. М. Свєрдлик // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: Науковий вісник: зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Українська АН. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – Вип.68 (№1). – С.249–252.
7. Історія української культури методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять для денної форми навчання всіх спеціальностей / Уклад.: І. В. Братусь, В. С. Дорошенко, Г. А. Лісовик, Л. Г. Настенко, О. М. Яценко. – К., 2011. – 45 с.

References

1. Bratus' I. V. Ispol'zovanie semejnyh dokumentov v obshhej istoriko-kul'turnoj retrospekcii [Tekst] / I. V. Bratus' // Istoriko-kul'turna spadshhyna: zberezhennja, dostup, vykorystannja (materialy konferencii). – 2015. – S.261–264.
2. Pidjachyj V. M. «Ob'gruntuvannja zmistu kul'turologichnoi' pidgotovky majbutn'ogo pedagoga» / V. M. Pidjachyj // Neperervna profesijna osvita: teorija i praktyka // Naukovo-metodychnyj zhurnal. – 2015. – Vyp.1–2 (42–43). Serija: Pedagogichni nauky. – S.52–58.
3. Sverdlyk Z. M. Osoblyvosti oformlennja arhivnyh sprav i zberigannja dokumentiv v organah mis'kogo upravlinnja Kyjeva kincja XIX – pochatku XX st. (na prykladi Kyi'vs'koi' mis'koi' dumy i upravly) [Tekst] / Z. M. Sverdlyk // «Gileja: naukovyj visnyk». – 2016. – Vyp.110 (7). – S.32–36.
4. Bratus' I. V. Problemy vykladannja dyscyplin istoriko-kul'turologichnogo cyklu v vyshhyh navchal'nyh zakladah Ukraïny

[Elektronnyj resurs] / I. V. Bratus', Ju. B. Smol'nikov // Gileja: naukovyj visnyk. – 2013. – №77. – S.77–79.

5. Bratus' I. Informacijni poshuky doby [Elektronnyj resurs] / I. Bratus' // Suchasni problemy hudozhn'oi' osvity v Ukraïni. – 2010. – Vyp.6. – S.33–38.

6. Bratus' I. V. Suchasni tehnologii' zberezhennja istorychnoi' spadshhyny Ukraïny [Tekst] / I. V. Bratus', Z. M. Sverdlyk // Gileja. Istorychni nauky. Filosofs'ki nauky. Politychni nauky: Naukovyj visnyk: zb. nauk. prac' / Nac. ped. un-t im. M. P. Dragomanova, Ukraïns'ka AN. – K.: Vyd-vo NPU im. M. P. Dragomanova, 2013. – Vyp.68 (№1). – S.249–252.

7. Istorija ukrai'ns'koi' kul'tury metodychni rekomendacii' z pidgotovky do seminars'kyh zanjat' dlja dennoi' formy navchannja vsih special'nostej / Uklad.: I. V. Bratus', V. S. Doroshenko, G. A. Lisovyk, L. G. Nastenko, O. M. Jacenko. – K., 2011. – 45 s.

Bratus I. V., Candidate of Philology, Associate Professor of Fine Arts, Art Institute Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine, Kyiv), kulturolog@gmail.com

Search for ways to preserve historical memory in education

The main aspects of the preservation of historical memory in education are analyzed. The main problems and prospects for this issue are indicated.

Keywords: education, Internet, history of Ukraine, culture of Ukraine, information services.

* * *

УДК 94(477)

Лоцман Р. О.,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри
теорії та методики постановки голосу,
Інститут мистецтв НПУ ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), rusyalotsman@ukr.net

НАРОДНИЙ СПІВ УКРАЇНИ: ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНОСТІ

В історичному контексті розповідається про розвиток народного співу України від найдавніших часів до сучасності. Народний спів визначено як особливий вид вокального мистецтва, що заснований на традиції фольклорного виконавства та має ряд специфічних ознак. Проаналізовано різні періоди розвитку народного співу України від язичництва, християнства, козацької доби до сучасності. Досліджено діяльність окремих виконавців української пісні – солістів, зуртів та хорів, навчальних закладів та сучасних колективів.

Ключові слова: народний спів, традиція, фольклор, виконавці української пісні.

Народний спів України, як культура, що передається з уст в уста, має глибокі корені і активно розвивається в сучасному просторі. На основі народної пісні, народної співочої традиції виникали і розвивались всі академічні професійні вокальні школи. З побутової традиційної форми, набуваючи нових рис та вдосконалюючись, народний спів поступово еволюціонував у професійне мистецтво. Метою статті є співставлення історичних періодів становлення та розвитку народного співу України, дослідження витоків та аналіз сучасних напрямків.

Дослідницькі праці С. Грици, А. Іваницького, К. Квітки, Ф. Колесси, Д. Ревуцького [1; 2; 4; 7; 11] та інших науковців знайомлять зі специфікою народного виконавства, видатними постатями українських співців різних часів.

У добу язичництва були закладені першооснови народного співу України, що відображали життя і вірування народу, а тому відзначались ігровим синкретизмом, використанням вигуків, емоційних інтонацій та імпровізаційного розспіву, що залежало від місця побутування та функцій фольклору. Відповідно до становлення народнопісенних жанрів формувались

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Солдатенко В. Ф. Українські партії і криза гетьманського режиму 1918 р. (історико–політичний контекст)	7
Зінкевич Р. Д. Створення та діяльність Першого Українського корпусу під командуванням генерала П. Скоропадського (до 100–річчя його формування)	20
Черевичний Г. С., Даниленко Р. М. Репресивна діяльність революційних трибуналів в Україні в 1919 р.	25
Сидорова О. М. Проблеми українського суспільно–політичного руху у науковому доробку Володимира Міяковського	30
Савчук І. І., Журавльов С. А. Культурно–громадська праця родини Грушевських у другій половині XIX – на початку XX ст. (в контексті діяльності Марії Сильвестрівни Грушевської та Марка Федоровича Грушевського)	36
Єгоров В. В. Українське питання на сторінках часопису «Вестник Европы» у 1860–1890–х рр.	41
Москальова Ю. Р. Дитяча безпритульність та бездоглядність на півдні України (60–70–ті рр. XIX ст.): аналіз законодавчих актів	49
Дворкін І. В. Університетське музейництво Наддніпрянської України (XIX – початок XX ст.)	53
Муханов В. М. Історичний аналіз розвитку науково–дослідної справи в галузі вирощування сої в Україні в кінці XIX – на початку XX ст.	56
Опешко Н. П., Золотарьов В. С. Характеристика польсько–української конфронтації у Галичині початку XX ст. українською наддніпрянською пресою	59
Литвин Н. М. Торгівельно–економічна освіта та її місце в системі професійної та вищої освіти України в 1920–1930–х роках.	63
Мохнатюк І. О. Погляди Івана Франка на релігію	67
Славич Є. В. Селянство Донбасу напередодні сталінської «революції згори»	71
Костючок О. В. Культурна належність Києво–Софійського собору за виданням «Архітектура СРСР» (перша половина 1930–х рр.)	75
Шульга В. П. Породне районування як захід масового поліпшення місцевої худоби в СРСР 30–70–х рр. XX ст.	79
Кравчук Л. В. «Нова» Тернопільська преса як засіб радянзації краю у вересні 1939 – червень 1941 роках	82
Кузьминський Є. Г. Основні періоди західної української еміграції	85
Лаврут О. О. Відгомін радянського будення на сторінках «Буквара» 1946 року видання	88
Ленартович О. Ю. Спроби українсько–польського порозуміння в роки Другої світової війни	92
Лук'яненко О. В. «Карикатурні війни» в освітянській пресі УРСР доби «відлиги» (1953–1964 роки) (Ч.4)	96
Голик М. М. Трансформація Збройних сил України в період становлення та розвитку української незалежності (1991–2007 рр.)	99
Степанчук Ю. С. Формування нового образу Богдана Хмельницького у Матеріалах республіканських історичних читань «Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку»	102
Братусь І. В. Пошуки шляхів збереження історичної пам'яті в освіті	106
Лоцман Р. О. Народний спів України: від витоків до сучасності	107
Маркович М. М. Перська кампанія імператора Юліана в 363 р.	111
Бойченко Г. В. Особливості сімейних традицій вікінгів	115
Стебеляк О. В. Еврей и иудаїзм в законодательстве Юстиниана (Євреї і іудаїзм в законодавстві Юстиніана)	117
Сініцький А. Ц. Вплив Люблінської унії 1569 р. на інкорпорацію політичною системою Польщі української князівсько–шляхетської еліти (історіографічні підходи)	122
Нагнибіда О. О. Основні напрями та пріоритети діяльності Ірландської Республіки в ООН (1950–1960–ті рр.)	125
Раджабова Н. Р. Проблематика міжгосударственных взаимоотношений на Южном Кавказе в 2011–2017 гг. (Проблематика міждержавних взаємин на Південному Кавказі в 2011–2017 рр.)	130
Сухобокова О. О., Брагар Є. В. Історичні аспекти розвитку промисловості Французького Алжиру напередодні та під час війни за незалежність	133
Чередніченко О. В. Діяльність центральної та місцевої влади з поліпшення санітарно–гігієнічного стану міст Англії в XIV–XV ст.	137
Шинкаренко В. В. Історичні аспекти патріотичного виховання в зарубіжних країнах	141

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Богун К. М. Розвиток філософського фобієзнавства в романах Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера	143
Коломієць А. Є. Етико–філософський аналіз політичної діяльності Отто фон Бісмарка	146
Литвиненко Т. С. Філософські орієнтації дидактики Фрідріха Фребеля	151
Мандрищук Л. А. Слідами ідей Сьєрена К'єркегора у філософії Мартіна Гайдеггера	156
Слотюк П. В. Філософський дискурс Ю. Габермаса і проблема постмодерного переходу	160
Мерлянова О. А. Жіночі образи в хореографічних творах Павла Вірського	167
Білоус А. О. Емотикон як аргументативний конструкт: логіко–риторичний аналіз	170
Вергелес К. М. Православна релігія в сучасному українському соціумі	174
Климчук О. Ю. Аналіз філософсько–теологічних засад протестантської підприємницької етики	178
Ковальчук Н. Д. Концепт софійності в контексті іконографічного зображення	181
Вершина В. А., Савченко С. В. Канцелярія і її образ: документознавство на службі бюрократичної анти(утопії) (Канцелярія та її образ: документознавство на службі бюрократичної анти(утопії)	183
Волинець А. А. Хаотичність як естетичний принцип комп'ютерного мистецтва	191
Гансова Е. А. Простір моди в контексті міждисциплінарності	196
Воронкова В. Г., Максименко М. Ю., Нікітенко В. О. Інтернет як основа формування глобального інформаційного суспільства: тенденції розвитку, критерії, механізми	200